

ARC

Kornai János Szegeden: Ne Brüsszel mondja meg, mekkora legyen az uborka! + FOTÓK

Ez a tartalom archív! A cikkben szereplő információk a megjelenés óta megváltozhattak.

Megjelent: 2014.05.09. 04:30

Szerző: **Pintér M. Lajos**

Az EU-ban a széthullás és az egyre szorosabb összefogás felé ható erőket is lát „a közgazdaságtan élő legendája”, aki óv az uniós és az állami központosítástól, sürgeti viszont a tandíj bevezetését. A 86 éves Kornai János az SZTE Gazdaságtudományi Kar vendége volt.

Két ázsiai ország, Észak-Korea és Kína hatalmi struktúráját, gazdasági-politikai berendezkedését, lehetséges jövőjét, valamint az Európai Unió előtt álló perspektívákat és Magyarország versenyképességének összetevőit is elemezte csütörtökön Szegeden *Kornai János*, a közgazdaságtan emeritusa (Harvard Egyetem, USA), tiszteletbeli professor emeritus (Budapesti Corvinus Egyetem) a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar és az SZTE GTK Közgazdaságtani Doktori Iskolájának vendégeként. Az SZTE GTK a 2013/2014-es tanév második szemeszterében vezető hazai közgazdászok közreműködésével előadás-sorozat keretében méltatta Kornai életművét, ennek tetőpontjaként *Farkas Zoltán*, a Heti Világgazdaság főmunkatársa beszélgetett a „közgazdaságtan élő legendájaként” tisztelt professzorral.

Az EU esetében is veszélyes a túlzott bürokrácia

Kornai János az állam gazdasági szerepvállalását boncolgatva éles különbséget tett a reguláció és a központosítás között. A gazdasági reguláció – szögezte le – megenged ugyan bizonyos szabályozást, korlátozásokat az állam részéről, ám – fékekkel, korlátokkal együtt – nem akadályozza meg a piaci versenyt. A reguláció – melynek a válság 2008-as kirobbanásának következtében is sok híve van Nyugaton – a gazdaságon kívül más területtel nem foglalkozik.

FRIS

Az állami központosítás során viszont a központ egyszerre gyakorolja a politikai, társadalmi, gazdasági irányítást, a hierarchikus piramisrendszerben minden szint a felette lévőtől függ, a központosítás a gazdaság mellett más területeket is áthat, például az oktatást, az egészségügyet. Kornai János kiemelte, nagyon érzékeny a központosításra, és nem támogatja azt. “Nem tartom jó iránynak például az Európai Unió tekintetében, hogy Brüsszel meg akarja mondani, mekkora legyen az uborka, a tojás vagy éppen a tyúktartó ketrec. Ha egy bürokrácia kiépül, lépésről lépésre tovább finomítja magát, ami végül is jelentős veszély” – figyelmeztetett, hozzátéve, helytelen tendencia, hogy Brüsszel ily módon bele kíván szólni a tagállamok mindennapi életébe. Ugyanakkor véleménye szerint a nemzeti kormányok sem tehetik ezt, ő maga a piac szabályozó erejében hisz. – “Hadd versenyezzenek egymással a különböző méretű uborkák, majd a fogyasztó eldönti, melyiket vásárolja meg!” – illusztrálta.

Mi lesz veled, unió – széthullás vagy összetartás?

A professzor szerint két erős tendencia figyelhető meg az Európai Unión belül, melyek meghatározzák majd a jövőt. Mindezzel nekünk, magyaroknak is tisztában kell lennünk csatlakozásunk tizedik évfordulóján. Az egyik tényező a széthúzás, hiszen akadnak, akik túl szorosnak érzik a gyeplőt, és kicsinek a

nemzeti mozgásteret. A felbomlás felé mutató jelenségek mellett egyértelműen érezhető az összefogás, az összetartás is, melynek egyik mozgatórugója a görög válságban megmutatkozó kölcsönös kiegészítés lehetősége. “A jelenlegi ukrajnai események, az orosz expanzió veszélyei tovább erősítik ezt a tendenciát. Ráadásul a történelmi és kulturális örökség is összetartó erő, a kontinens lakóinak többsége ugyanis mélyen átéli európaiságát. Ezzel együtt sem lehet azonban biztonsággal megjósolni, a következő időszakban mely erők kerekednek felül” – mondta Kornai János. Ő maga – mint kiderült – kritikusan, de az összefogás és a határokon kívüli és belüli szolidaritás híve.

Javítani kell a magyar vállalkozói légkört

Az unión belül Magyarország versenyképességéről szólva hangsúlyozta, egyetért a Budapesti Corvinus Egyetem professzora, *Chikán Attila* és kutatócsoportja megállapításaival, a helyzet ugyan nem katasztrófális, de összességében romlottak a pozícióink az utóbbi időben. Vannak persze sikeres vállalatok, világcéggé növő kezdeményezéseink is, mint például a Prezi. Ám a vállalkozói légkör nem elég jó, ami a magyar gazdaság hibáival, elsősorban a jobbiztonság hiányával függ össze. Versenyképessé tehetik hazánkat a szellemi termékek, ehhez azonban arra van szükség – vélekedett –, hogy kijavítsuk az oktatással, a beruházási légkörrel és a hitelrendszerrel kapcsolatos hibákat.

Tandíjjal a felsőoktatás finanszírozásáért

Ami az oktatást, egészen pontosan a magyar felsőoktatást illeti, Kornai János elárulta: ő maga határozottan tandíjpárti, hiszen azt fontos eszköznek tartja az ágazat finanszírozásában.

“Elsőként természetesen pontosan tisztázni kell, mennyibe kerül a felsőoktatás összességében, illetve egy főre vetítve. A költségeket pedig a tandíjnak kell fedeznie. Sőt, a tandíj tartalmazzon profitot is, melyből a hallgató képző, szolgáló intézmény fejleszthet!” – adott hangot véleményének.

Hozzáfűzte ugyanakkor, fontos kérdés, ki fizessen – ő a több párhuzamos forrás híve. Ezek között említette elsőként a családot (annak teherbíró képességéhez mérten), majd a hallgatót, aki egyrészt kölcsönt vehet fel (pláne, ha olyan szakmát tanul, mely később bizonyosan jól jövedelmező állást biztosít neki), vagy munkát vállalva pénzt kereshet már tanulmányai során. A következő lehetséges szereplők a vállalatok, melyek előre szerződhetnek hallgatókkal, akik a tandíj átvállalásának a fejében meghatározott ideig náluk dolgoznak, illetve az alapítványok, melyek fiatalok kül- vagy belföldi tanulmányait támogathatják. A professzor ide sorolta az államot is, melynek szerinte – bizonyos tanulmányi szint felett – szociális rászorultság alapján kellene segítséget nyújtania a tehetséges, szorgalmas, mélyszegénységben élő vagy roma diákoknak. Végezetül az egyetem is szerepet vállalhat a tandíj fizetésében, ha rendelkezik vagyonnal. Kornai János úgy összegzett: szakmánként, országonként, régióként változhat a tandíj finanszírozásának megoszlása, a lényeg, hogy ne egy szűk kör határozza meg a helyesnek vélt irányt, hanem sok-sok egyeztetéssel, kísérletezéssel mozduljunk el a mai kedvezőtlen állapotból.

Észak-Korea, az egykori kommunizmus egyetlen mai maradványa

Érdekes elemzéseket hallhattunk Kornai Jánostól két meghatározó ázsiai országról is. Észak-Korea modelljét egyedülálló kísérletnek nevezte, az egykori kommunista rendszer egyetlen mai maradványának. A szinte teljesen bezárkózott országról alig-alig áll információ a szakemberek, az elemzők rendelkezésére. Így – mondta – teljesen bizonytalan minden jóslat arra vonatkozóan, hogy meddig tartható fenn egy ilyen struktúra, egy ilyen gazdaság: lehet, hogy három év múlva összeomlik, de az sem zárható ki, hogy csak ötven esztendő múlva, így analógiák alapján is felelőtlenség lenne bármit előrevetíteni. “A sztálinizmus idején, az internet előtti korszakban drótsövénnyel még körül lehetett keríteni egy országot, az izolálás mellett akármeddig mehetett a brutális elnyomás. Ennek az úttörő kísérletnek a fő kérdése, hogy ma, amikor csak részben lehet például megakadályozni a dél-koreai televíziók besugárzását, vételét, elegendő lesz-e a fennmaradáshoz a brutális represszió” – fogalmazott.

Totalitárius Kína kapitalista gazdasággal

Kínát már sokkal nyitottabb, kutathatóbb, mégis sajátságos képződményként ábrázolta. Azt mondta, ebben az iszonyatosan nagy országban a komoly történelmi múlt máig hat, és Kínával kapcsolatban is sántít bármiféle analógia. A jövőre nézve szintén nehéz jósolni, ugyanakkor alternatívákat fel lehet állítani azzal kapcsolatban, meddig tartható fenn a csodaszerű fejlődés, meddig tudja megtartani meghatározó gazdasági szerepét. “Kína egy egyedülálló kombinációja a diktatórikus, totalitárius, monopolisztikus politikai rendszernek és a kapitalista

gazdaságnak. A magát kommunistának nevező párt messze áll a Lenin-féle kommunistáktól, ha lenne Internacionálé, ki is zárna onnan, hiszen a kommunisták fő célja a kapitalizmus felszámolása volt. Eközben a Kínai Kommunista Párt jóban van a kapitalizmussal, építi, és hasznot húz belőle. Az ország gazdasága szabályos

kapitalizmus külföldi és belföldi tőkével, a kis vállalatoktól az óriáscégekig minden megtalálható itt, a magánszektor mellett pedig szocialista maradványként fennmaradt a rendszeresen veszteséget termelő jelentős állami szektor. A jelentős beruházási hányadot csak diktatórikus módszerekkel, a bérek visszaszorításával tudják elérni. A versenyképes kínai termékek ára, hogy nincs komoly nyugdíj- és egészségügyi rendszerük, és alacsonyan tartják a béreket. Ez a szisztéma azonban nem tartható sokáig. Kínának szüksége van sok jók képzett szakemberre, akiknek egészségügy, nyugdíj, oktatás kell. Ahogy a jelenlegi felhalmozási hányad visszaesik, felgyorsul a kínai gazdaság már most is érezhető lassuló tendenciája, és egyre több helyen tör majd felszínre az elégedetlenség” – jósolta.

Hozzáfűzte, az elégedetlenségi mozgalmakat ma elfojtják, a rendszer egyre szigorodik, a demokratizálódás jelei nem figyelhetők meg. A perspektívák között a még nagyobb szigort, a nacionalista expanzív hatalommá válást, illetve harmadikként a diktatúra fellazulását, az esetleges széthullást, végül optimista forgatókönyvként a lassú puhulást jelölte meg.

Szegedma Hírportál

kb. 4 éve

Elítéli az uniós és a hazai központosítást, és a tandíj bevezetését is javasolja a "közgazdaságtan élő legendája"! Te mit gondolsz? <http://szegedma.hu/?p=428111>

Kornai János Szegeden: Ne Brüsszel mondja meg, mekkora l

Az EU-ban a széthullás és az egyre szorosabb összefogás felé ható erőket is lát „a kö...

SZEGEDMA.HU

Tetszik

Hozzászólók

Megosztás

Kommentek